Konstitutionsutskottets betänkande 1983/84:23

om regeringens befattning med besvärsärenden (prop. 1983/84:120)

Propositionen

I propositionen hemställs att riksdagen skall godkänna de riktlinjer som angetts i propositionen för en översyn av reglerna om rätt att överklaga ärenden till regeringen och för utformningen av besvärsregler i nya ärendegrupper.

Syftet med den föreslagna översynen anges vara att uppnå kortare handläggningstider, en enhetligare instansordning och färre besvärsärenden hos regeringen utan att rättssäkerheten eller effektiviteten i förvaltningen minskar. Översynen väntas också medföra besparingar. De riktlinjer som anges i propositionen förutskickas bli vägledande också när man utformar besvärsregler i nya ärendegrupper. En huvudtanke i förslaget är att regeringen i görligaste mån skall befrias från ärenden som inte kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ. I första hand är avsikten att varje departement på sitt område skall svara för det fortsatta arbetet med att anpassa besvärsreglerna i olika lagar och förordningar till riktlinjerna.

Motionerna

I ärendet har väckts fem följdmotioner nämligen 1983/84:2691 av Per Israelsson m. fl. (vpk), 1983/84:2692 av Allan Ekström (m), 1983/84:2693 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c), 1983/84:2694 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) och 1983/84:2695 av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp).

I *motion 2691* av Per Israelsson m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:120 i övrigt som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande riktlinjer för en översyn av reglerna om rätt att överklaga ärenden till regeringen och för utformning av regler för nya ärendegrupper.

Enligt motionen måste en inskränkning av besvärsrätten till regeringen ske med utgångspunkt i en kritisk och restriktiv grundsyn till långtgående sådana inskränkningar och får inte leda till mindre rättssäkerhet eller negativa verkningar för människorna inom det ekonomiskt och socialt mest utsatta skiktet i det svenska samhället. Vissa särskilda skäl talar enligt motionen emot en långtgående inskränkning av besvärsrätten. Som exempel anges här risken för ett tjänstemannavälde och den styrning från regeringens sida som den s. k. ramlagstiftningen ofta förutsätter. En villkorlig överprövningsrätt liksom möjligheten att överlämna vissa mål till regeringens prövning nämns i

motionen som tänkbara lösningar.

I *motion 2693* av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om allmänna utgångspunkter för en översyn av besvärsrätten, behovet av en översyn, principerna för en översyn samt om riksdagens slutliga ställningstagande till förändringar i besvärsrätten.

I motionen betonas att metoden att skära ned besvärsvägarna är principiellt tveksam och bör användas endast efter ett noggrannt övervägande av effekterna eftersom det ytterst är den enskildes rättstrygghet det gäller. I första hand bör man enligt motionen nedbringa omfattningen av normgivningen, genomföra omregleringar och begränsa ordningen med ramlagstiftning. Sådana reformer är, anförs det, ägnade att allmänt förbättra rättstryggheten men skulle också få som följd att besvärsanledningarna minskade. Flera skäl talar dock enligt motionen för en allmän översyn av regeringens befattning med besvärsärenden – t. ex. de långa besvärstiderna och formerna för handläggning av besvärsärenden i regeringskansliet. Vägledande för översynen bör i första hand vara den enskildes rättssäkerhet. Vidare bör ärenden där det redan nu förekommer mer än två instanser ägnas särskild uppmärksamhet. Bedömningarna av vilka särskilda ärendegrupper som kan undandras regeringens prövning bör göras efter sakliga grunder med hänsynstagande till besvärsinstansernas kompetens i förhållande till underinstanserna. I motionen uttalas tveksamhet mot förslaget att vidga möjligheterna för beslutsmyndighet att överlämna ärenden till regeringen som en ersättning för besvärsprövningen. Vidare framhålls att regeringens prövning av lämplighetsfrågor inte bör övertas av enbart tjänstemän utan besvärsmyndigheterna bör vid avgörandena ha ett inslag av lekmän och förtroendevalda. Slutligen understryker motionen angelägenheten av att riksdagen får ta slutlig ställning i hithörande frågor på ett mera sammanhållet sätt än propositionen förutsätter.

I *motion 2694* av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar att avslå proposition 1983/84:120 om regeringens befattning med besvärsärenden.

I motionen framhålls särskilt den avgörande betydelse som måste tillmätas rättssäkerhetsaspekterna och det stora avseende som måste fästas vid att besvärsärenden av politisk karaktär i sista hand avgörs av det politiska organ som ytterst är ansvarigt inför riksdagen, nämligen regeringen. Det kan enligt motionen finnas skäl att undanta vissa mindre ärendegrupper från rätten att överklaga till regeringen. I så fall bör emellertid konkreta förslag härom föreläggas riksdagen som sedan får bedöma varje ärendegrupp för sig. Regeringen bör återkomma till riksdagen med konkreta förslag på sådana områden där ställningstagande direkt kan ske på grund av frågornas okomplicerade beskaffenhet. Om så bedöms lämpligt kan därutöver en fullständig genomgång göras av en parlamentarisk utredning med uppgift att lägga fram förslag till såväl principer för en inskränkning av besvärsrätten

som till konkreta ämnesområden där en sådan inskränkning kan göras.

I *motion 2692* av Allan Ekström (m) hemställs att riksdagen – därest yrkandet om avslag inte skulle vinna riksdagens bifall – som sin mening ger regeringen till känna att i samband med en avveckling av rätten till fullföljd till regeringen i förvaltningsärenden möjligheten att som ersättning införa en talerätt till domstol rörande rättsfrågor i form av rättsbesvär närmare övervägs.

Motionen, som är att betrakta som subsidiär i förhållande till motion 2694 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), tar särskilt upp den rättsliga granskning som besvärsärenden är föremål för i regeringen. Det hävdas att den juridiska expertisen hos regeringen borgar för en bättre juridisk granskning än om en förvaltningsmyndighet är slutinstans. Om man inför ett nytt generellt rättsmedel – rättsbesvär – lanserat av den s. k. Medborgarrättsrörelsen, skulle enligt motionen en sådan konsekvens kunna undvikas. Med rättsbesvär avses enligt motionären att administrativa avgöranden, som normalt inte kan överklagas till allmän domstol eller förvaltningsdomstol, skulle kunna komma under prövning av hovrätt eller kammarrätt om beslutet efter kommunalbesvär som förebild strider mot lag eller annan rättsregel eller innebär att den beslutande myndigheten överskridit sin kompetens. Detta rättsmedel skulle få användas sedan den administrativa besvärsgången är uttömd. Om man inför ett sådant nytt rättsmedel som rättsbesvär kan de invändningar om minskad rättssäkerhet som kan riktas mot propositionsförslaget bemötas samtidigt som man därigenom skulle få en bättre anpassning i svensk rätt till Europakonventionen av skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

I *motion 2695* av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp) hemställs

1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om utredning av möjligheterna att införa s. k. rättsbesvär i samband med avveckling till fullföljd till regeringen i förvaltningsärenden,

2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om riktlinjerna för en översyn av reglerna om besvärsrätten hos regeringen,

3) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om skyldighet för regeringen att för riksdagen redovisa av regeringen beslutade ändringar i besvärsordningen.

Enligt motionen är det i princip befogat att minska antalet besvärsärenden i regeringen, och riksdagen bör i princip kunna ställa sig bakom de av regeringen angivna riktlinjerna härför – eller åtminstone ett antal av dessa. I många fall, troligen flertalet, är det dock, anförs det, önskvärt att alla framtida ändringar i besvärsordningen underställs riksdagen. I det fall som inte kräver riksdagens medverkan föreslås i motionen att en redovisning görs i budgetpropositionen. Bland de riktlinjer som anges i propositionen ställer motionärerna sig kritiska till tanken att införa någon form av fakultativ underställning särskilt med hänsyn till den risk för icke önskvärd politisering

och för godtycke som ett underställningsinstitut skulle innebära. Vidare anser motionärerna till skillnad från den uppfattning som redovisas i propositionen att frågan om inrättande av särskilda besvärsnämnder bör övervägas inte minst med tanke på alla tjänstetillsättningar. Liksom i motion 2692 förespråkas också att införandet av en ordning med rättsbesvär undersöks.

Utskottet

Konstitutionsutskottet har alltsedan mitten av 1960-talet kontinuerligt i samband med sin granskning av regeringsarbetet studerat handläggningen av besvärsärenden i regeringen. Senast gjorde utskottet en större sådan undersökning vid 1979/80 års riksmöte (KU 1979/80:50). Undersökningen visade bl. a. att handläggningstiderna i besvärsärendena efter hand förlängts. Utskottet gjorde med anledning härav ett uttalande som det finns skäl att återge i förevarande sammanhang eftersom det får anses utgöra en av utgångspunkterna för den nu aktuella propositionen. Utskottet anförde bl. a. följande (s. 18 ff.):

Enligt utskottets bedömning är självfallet den främsta anledningen till de ökade handläggningstiderna att besvärsärendena blivit så många flera. Det finns skäl att framhålla att möjligheterna att på kort sikt förhindra längre handläggningstider som en följd av ett ökat antal ärenden torde vara mindre i regeringen än i många andra myndighetsorganisationer. Vissa av de åtgärder i effektivitetsbefrämjande syfte som kan företas i andra myndigheter är inte möjliga i regeringen. Det är t. ex. inte konstitutionellt möjligt att formellt delegera beslutanderätten från regeringen till tjänstemän i regeringskansliet. Att i ökad utsträckning låta tjänstemännen genom s. k. faktisk delegation fatta besluten i besvärsärendena skulle innebära att det viktigaste syftet med att tillåta besvär ända upp i regeringen går förlorat, nämligen att ett politiskt ansvarigt organ i sista hand får styra normtillämpningen inom vissa förvaltningsområden.

Enligt utskottet finns det flera vägar att gå för att minska handläggningstiderna i besvärsärenden. Det självklart mest direkta sättet är att minska ärendebelastningen genom att i ökad utsträckning begränsa rätten att anföra besvär hos regeringen. I ej oväsentlig omfattning finns redan nu regler som skär av besvärsrätten under regeringsnivån. Det är delvis resultatet av initiativ till författningsändringar som statsrådsberedningen tagit under senare år. Det har härvid framför allt varit fråga om allmänt sett mindre betydelsefulla grupper av partsärenden, där sökanden enligt gällande regler har möjlighet att genom fullföljd av talan få sin sak prövad hos, förutom regeringen, såväl en regional instans som en central förvaltningsmyndighet.

Enligt utskottet är det alltså i första hand behovet av att söka nedbringa handläggningstiderna i besvärsärenden som talar för en begränsning av besvärsrätten. En begränsning kan också ses som en decentraliseringsåtgärd som syftar till att bereda större utrymme i regeringskansliets arbete för frågor av mer övergripande natur. Det viktigaste skälet mot en begränsning av besvärsrätten är som utskottet ovan framhållit att regeringen i sista hand bör styra normtillämpningen på vissa förvaltningsområden. Rättssäkerhetssyn-

punkter kan också enligt utskottet i många fall tala mot att besvärsrätten begränsas. Med beaktande av dessa synpunkter bör enligt utskottet regeringen även i fortsättningen undersöka om det går att ytterligare rensa ut bland besvärsärendena samt i det löpande författningsarbetet uppmärksamma möjligheten av en begränsning av besvärsrätten till regeringen.

En annan åtgärd i syfte att minska handläggningstiderna är att ytterligare förbättra de administrativa rutinerna i besvärsärenden. Vad man framför allt måste komma till rätta med är det slentrianmässiga remissförfarande som fortfarande tillämpas på många håll inom regeringskansliet. Metoderna för att hålla nere remisstiderna kan också i åtskilliga fall förbättras. Remisstiden i brådskande ärenden får givetvis inte bli så lång att besluten förlorat sin aktualitet då besvären avgörs av regeringen. Men det finns också anledning att se över hur departementen internt organiserar sin handläggning av besvärsärenden. Här torde många uppslag till effektivare handläggning vara att hämta från de departement som särskilt drabbats av den ökade tillströmningen av besvär. Utskottet anser att regeringen bör ta initiativ till en översyn av handläggningsrutinerna i besvärsärenden inom regeringskansliet.

Den givna utgångspunkten när man överväger utformningen av besvärsordning är – som också framgår av det nu återgivna uttalandet – den enskildes rättstrygghet. Det är hänsynen till rättstryggheten som utgjort grunden för såväl den gamla rätten att "gå till kungs" som för systemet med två eller flera instanser i det moderna rättssamhället. Rättstrygghetsaspekterna understryks också i såväl propositionen som i motionerna.

Det är emellertid enligt utskottets mening inte en självklarhet att rättstryggheten ökar med antalet besvärsinstanser. En stor ärendeanhopning hos den högsta instansen kan innebära en risk för att de ärenden som kräver den mest ingående prövningen blir lidande antingen genom att de inte får en tillräckligt omsorgsfull behandling eller genom att de förlorar i aktualitet på grund av alltför långa handläggningstider. Bl. a. sådana överväganden ligger bakom de inskränkningar i möjligheterna till överprövning i högsta domstolen och regeringsrätten som under senare år gjorts genom att reglerna om prövningstillstånd skärpts. Som framgår av det nyss återgivna uttalandet av utskottet är det likartade problem som står i förgrunden när det gäller regeringens besvärsprövning. Det finns bl. a. av denna anledning enligt utskottets mening skäl att som föreslås i propositionen se över besvärsreglerna när det gäller rätten att föra förvaltningsärenden vidare till regeringen. Samma uppfattning kommer till uttryck i samtliga de med anledning av propositionen väckta motionerna.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på vad utskottet anförde i det ovan refererade uttalandet. Det kan därför enligt utskottets mening vara befogat att i samband med översynen av rätten att anföra besvär till regeringen också överväga de administrativa rutinerna i besvärsärendena t. ex. behovet av remisser och remisstidernas längd liksom handläggningsordningen i övrigt för besvärsärendena. Även detta är frågor av stor betydelse för den enskildes rättstrygghet.

Beträffande tillvägagångssättet innebär propositionens förslag att en översyn görs departementsvis och med samordning av statsrådsberedningen. I de fall där besvärsreglerna är intagna i lag krävs riksdagens beslut. Genom den ifrågavarande propositionen bereds riksdagen tillfälle att anlägga synpunkter på riktlinjerna för översynen.

Den föreslagna formella uppläggningen av översynsarbetet kritiseras i motion 2694 av Ulf Adelsohn m fl. (m), där det i stället yrkas att riksdagen skall ta ställning till varje ärendegrupp för sig oavsett om besvärsrätten är reglerad i lag eller förordning. Om så bedöms lämpligt kan enligt motionen därutöver en fullständig genomgång göras av en parlamentarisk utredning med uppgift att också lägga förslag till såväl principer som konkreta förslag på vilka grunder en begränsning kan ske. Mot denna bakgrund yrkas avslag på propositionen.

Även i motion 2693 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) förordas att riksdagen bereds tillfälle att ta ställning till de förändringar av besvärsrätten som regeringen anser angelägna och lämpliga inom olika sammanhängande sakområden.

Motion 2695 av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp) tar också upp frågan om riksdagens medverkan och föreslår att en redovisning av ändringar i besvärsordningen som inte kräver riksdagens medverkan varje år lämnas i samband med budgetpropositionen.

Utskottet kan inte finna att propositionen på något avgörande sätt avviker från de synpunkter som framförts i de nu redovisade motionsförslagen. Enligt utskottets mening är det naturligt att den aviserade departementsvisa genomgången av besvärsärenden kommer att ske efter sakområden. Denna slutsats grundar utskottet i första hand på att den organisatoriska indelningen av varje departement regelmässigt gjorts med de skilda sakområdena som utgångspunkt. Enligt utskottets mening bör i den mån översynsarbetet leder till behov av ändringar av lagreglerade besvärsregler regeringen inte vidta ändringar i besvärsregler i förordningar inom samma sakområde förrän riksdagen tagit ställning till lagändringarna. En ändrad besvärsordning på sakområdet som sådan kommer därigenom att föregås av riksdagens principiella ställningstagande.

Med regeringsförslaget får riksdagen tillfälle att ta ställning till vilken inriktning som bör gälla för översynen inom regeringskansliet av besvärsreglerna. En mera samlad syn på översynsarbetet från riksdagens sida är enligt utskottets mening av stort värde. Avslagsyrkandet i motion 2694 avstyrks följaktligen. Såvitt utskottet kan finna är dock syftet i motionen i viss mån tillgodosett genom vad utskottet i det föregående uttalat om riksdagens medverkan vid översynsarbetet.

Även om riksdagen i stor utsträckning kommer att delta i besluten om ändrade besvärsregler kan det ändå enligt utskottets mening vara befogat att regeringen som förelås i motion 2695 av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp) i någon form för riksdagen redovisar resultatet av översynsarbetet.

Självfallet kommer utskottet i sitt granskningsarbete att liksom hittills med jämna mellanrum ta upp regeringens handläggning av besvärsärenden till granskning.

Beträffande de närmare riktlinjerna för översynsarbetet vill utskottet betona vikten av att dessa präglas av en allmän strävan att uppnå ett enhetligare system för besvärsprövning än vi f. n. har. Det bör ankomma på statsrådsberedningen att i sitt samordningsarbete beakta detta. Utskottet vill härvid särskilt peka på de möjligheter som kan finnas att överföra besvärsärenden från regeringen till förvaltningsdomstol. På detta område torde det finnas utrymme för en större konsekvens än som f. n. gäller.

Som uttalas i propositionen är det enligt utskottet viktigt att regeringen kvarstår som besvärsinstans när det behövs en politisk styrning av praxis. I begreppet politisk styrning lägger utskottet inte bara en regerings rätt att låta sin politiska inriktning påverka praxis i vissa grupper av förvaltningsärenden utan också den vikt från allmänna demokratiska utgångspunkter och för rättssäkerheten som kan tillmätas regeringens befattning med sådana ärenden. Detta gäller särskilt i ärenden där det skönsmässiga inslaget i bedömningen är betydande.

Till ärendegrupper där regeringens medverkan i angivna bemärkelser framstår som särskilt betydelsefull torde enligt utskottets mening höra bl. a. invandrarärenden samt plan- och byggnadsärenden.

Utskottet vill mot bakgrund av det anförda tillägga att det inte kan uteslutas att översynen kan leda till att besvärsprövning i ytterligare ärenden tillförs regeringen.

Under nu angivna förutsättningar kan utskottet godta den i propositionen angivna principen att ärenden som kan prövas av två eller flera instanser under regeringen normalt inte bör få överklagas till regeringen liksom att möjligheterna undersöks att i de fall där regeringen är andra instans tillskapa en ny första instans. Vidare bör man som föreslås i propositionen kunna undersöka möjligheterna att i vissa fall låta de centrala myndigheterna under regeringen överta regeringens uppgift som högsta instans. Utskottet vill dock framhålla vikten av att man här särskilt beaktar de kompetenskonflikter som kan uppkomma t. ex. genom att de centrala statliga myndigheterna konstitutionellt inte är att betrakta som överordnade länsstyrelserna. Som anförs i propositionen bör en central myndighet aldrig göras till besvärsinstans i fråga om länsstyrelsebeslut i ärenden där det typiskt sett krävs en avvägning mellan olika intressen som företräds av skilda centrala myndigheter.

Utskottet vill i sammanhanget också understryka vikten av att en central förvaltningsmyndighet som högsta besvärsinstans i princip får en sammansättning med inslag av lekmän och förtroendevalda.

Utskottet ansluter sig till regeringens restriktiva inställning till frågan om inrättandet av en allmän besvärsnämnd eller besvärsnämnder med mera begränsade verksamhetsområden. Som framhålls i propositionen bör nämndmodellen i varje fall inte väljas innan man ingående har övervägt

andra tänkbara lösningar.

Som en ersättning för besvärsrätten föreslås i propositionen att – på de områden där det är önskvärt att regeringen som politiskt organ styr utvecklingen eller det från rättvisesynpunkt är önskvärt att t. ex. olika länsstyrelsers praxis skall bli likformig eller när regeringen måste kunna dispensera från praxis – i exceptionella fall införs en möjlighet för besvärsmyndigheten att överlämna ärendet till regeringens bedömning.

Utskottet har ingen erinran mot att man inom regeringskansliet undersöker hur en ordning med överlämnande av besvärsärenden till regeringen närmare skulle vara utformad men förutsätter att detta inte genomförs utan riksdagens ställningstagande. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att regeringens dispensrätt från regeringsförordningar självfallet står kvar även om regeringen inte är slutinstans. Vidare vill utskottet peka på möjligheten att riksdagen i samband med att den i lag inskränker besvärsrätten till regeringen genom ett bemydigande ger regeringen behörighet att meddela dispens från lagen.

Med nu anförda synpunkter godtar utskottet propositionen. Motionerna 2691 av Per Israelsson m. fl. (vpk) och 2693 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) får anses tillgodosedda genom utskottets skrivning liksom delar av motion 2695 av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp).

I motionerna 2692 av Allan Ekström (m) och 2695, yrkande 1 av Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp), begärs en utredning om införande av s. k. rättsbesvär, dvs. en ny taleform till domstol i rättsfrågor.

Utskottet, som inte är berett att i förevarande sammanhang ta ställning till behovet av en sådan ny talemöjlighet, vill erinra om att utskottet tidigare ställt sig negativt till förslag om att underställa JO:s beslut domstols prövning (KU 1979/80:20). Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:120 och motionerna 1983/84:2691, 2693 och 2695, yrkandena 2 och 3, samt med avslag på motion 1983/84:2694 antar de riktlinjer som angetts i propositionen och i detta betänkande för en översyn av regeringens befattning med besvärsärenden,
2. att riksdagen avslår motionerna 1983/84:2692 och 2695, yrkande 1.

Utskottet hemställer att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 10 april 1984

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Ingvar Björk (s), Bengt Kindbom (c), Sören Lekberg (s), Lars Ernestam (fp) och Marie-Ann Johansson (vpk).

Reservationer

1. av Anders Björck, Hans Nyhage, Gunnar Biörck i Värmdö och Elisabeth Fleetwood (alla m) vilka ansett

dels att utskottet under rubriken "Utskottet" från och med "Konstitutionsutskottet har" på s. 4 t. o. m. "Karin Ahrland och Lars Ernestam (båda fp)" på s. 8 bort anföra följande:

Föreliggande regeringsförslag har som huvudsyfte att genom en inskränkning i besvärsrätten till regeringen minska arbetsbelastningen inom regeringskansliet.

Ett sådant synsätt är enligt utskottets mening inte acceptabelt. Den givna utgångspunkten när man överväger utformningen av en besvärsordning är självfallet den enskildes rättstrygghet. Det är hänsynen till rättstryggheten som utgjort grunden för såväl den gamla rätten att "gå till kungs" som för systemet med två eller flera instanser i det moderna rättssamhället. Vidare är det av utomordentlig vikt att besvärsärenden av politisk karaktär i sista hand avgörs av regeringen såsom ytterst ansvarig inför riksdagen. Härigenom ges riksdagen möjlighet att fullgöra sina kontrollfunktioner gentemot regeringen och i förekommande fall utkräva politiskt ansvar.

Mot bakgrund av dessa grundläggande synpunkter kan utskottet inte godta att regeringen får ett så vidsträckt bemyndigande som föreslås i propositionen. Det kan visserligen finnas skäl att för vissa mindre ärendegrupper överväga om det finns ett behov av besvärsrätt till regeringen. Men en inskränkning av besvärsrätten bör inte ske utan riksdagens medverkan. Det bör i så fall åligga regeringen att förelägga riksdagen konkreta förslag. Härigenom kan riksdagen bedöma varje ärendegrupp för sig utifrån principerna om den enskildes rättstrygghet och regeringens politiska ansvar.

Med det anförda avstyrker utskottet propositionen liksom motionerna 2691, 2693 och 2695, yrk. 2 och 3.

dels att utskottets hemställan under punkt 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2694 avslår proposition 1983/84:120 och motionerna 1983/84:2691, 2693 och 2695, yrk. 2 och 3,

2. av Lars Ernestam (fp) som ansett

dels att utskottet på s. 8 i stället för det stycke som börjar "Utskottet, som" och slutar "Motionsyrkandena avslås" bort anföra följande:

Utskottet kan ansluta sig till den i motionerna framförda tanken att det kan vara befogat att närmare utreda frågan om att införa en besvärsmöjlighet till domstol när det gäller rättsfrågor i beslut fattade av förvaltningsmyndigheter. Härigenom skulle man på det statliga området erhålla en motsvarighet till kommunalbesvärsinstitutet. Vidare skulle man på så sätt kunna uppnå en anpassning av svensk rätt till den europeiska konventionen den 14 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i vad gäller den enskildes rätt att få sin sak prövad av domstol.

Utskottet tillstyrker således bifall till nu ifrågavarande motioner.

dels att utskottets hemställan under punkt 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:2692 och 2695, yrkande 1, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en utredning om införandet av en talerätt till domstol rörande rättsfrågor i förvaltningsbeslut.